

Προλόγισμα του μεταφραστή

Ο Ιβάν Τουργκένιεφ (1818-1883) αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες του θαυμαστού οικοδομήματος της κλασικής ρωσικής λογοτεχνίας του 19ου αιώνα.

Πολυγραφότατος, αλλά και ευαίσθητος δέκτης των μηνυμάτων της εποχής, κατάφερε να συνδυάσει στο έργο του το έπος με τον λυρισμό, την περιγραφή της φύσης, μα και του εσωτερικού κόσμου των ανθρώπων του αιώνα του, την αγάπη για την πατρίδα και την ανεξαρτησία του κοσμοπολιτισμού, την προσήλωσή του στις φιλελεύθερες ιδέες της εποχής, την αποστροφή προς την τυραννία αλλά και τον επηρμένο μηδενισμό, τη θρησκευτική πίστη, μα και την αγάπη για την επιστημονική γνώση.

Το *Senilia ή ποιήματα σε πρόζα*, ανήκει στα σπάνια εκείνα έργα της κλασικής ρωσικής λογοτεχνίας του 19ου αιώνα, τόσο ως προς τη θεματολογία όσο και ως προς το ύφος του.

Ταυτόχρονα, είναι και το τελευταίο του έργο, «η τελευταία ανάσα ενός γέροντα», όπως το χαρακτήρισε σε μια επιστολή του, η οποία χρονολογείται το 1882, έναν χρόνο, δηλαδή, πριν εγκαταλείψει τούτο τον κόσμο και περάσει στο ρωσικό πάνθεο των αθανάτων. Ο τίτλος, εξάλλου, *Senilia* (γεροντικό στα λατινικά), υποδηλώνει αμέσως τον χαρακτήρα των σκέψεων και των συναισθημάτων που θέλησε να μεταφέρει.

Συνολικά, έγραψε 83 κείμενα, μικρής σχετικά έκτασης το κάθε ένα, τα οποία δεν σκόπευε να δημοσιεύσει. Στη συνέχεια, δημοσίευσε το 1882 50 ποιήματα στο περιοδικό *Ταχυδρόμος της Ευρώπης*, μα ο κύκλος αυτός ολοκληρωμένος κυκλοφόρησε μόλις το 1831.

Το *Senilia* είναι αναμφίβολα το πιο προσωπικό από την πλούσια κληρονομιά του Τουργκένιεφ. Στα σύντομα, μα πολύτιμα αυ-

τά κείμενα, ο Ρώσος συγγραφέας αποτυπώνει σκέψεις και συναισθήματα που βίωσε κατά τη διάρκεια της ζωής του, λίγο πριν αυτή ολοκληρωθεί το διάβα της στον κόσμο τούτο.

Η δημιουργία αυτού του κύκλου έγινε κατά τη δεκαετία 1870-1880, όταν πια ο ηλικιωμένος συγγραφέας είχε εγκατασταθεί οριστικά στη Γαλλία και επισκεπτόταν την πατρίδα του κάθε φθινόπωρο.

Το *Senilia* ήταν ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο της εποχής. Μέσα από τα κείμενα αυτού του κύκλου, ζωντανεύουν άνθρωποι και σκιές, μορφές και γεγονότα, φιλοσοφικοί στοχασμοί, μα και η γήινη πραγματικότητα. Δεν πρόκειται, όμως, για κάποια συλλογή αφορισμών ή σημειώσεων-σκίτσων προς μελλοντική χρήση. Στα κείμενα, ο αναγνώστης εύκολα διακρίνει την ψυχή του συγγραφέα, του πεζογράφου και ποιητή, του ρεαλιστή και ρομαντικού, του καλλιτέχνη και του φιλόσοφου. Είναι, θαρρείς, ένας καθρέφτης στον οποίο αντανακλάται το συνολικό έργο του δημιουργού, η δική του ιδιοπροσωπία, η διαφορά του από άλλους συγγραφείς συγχαιρινούς του.

Τα κείμενα του κύκλου συμπληρώνουν το ένα το άλλο και δημιουργούν ένα μωσαϊκό, ένα πανόραμα της ζωής του ίδιου του συγγραφέα, ο οποίος με ύφος εξομολογητικό σαν να συνοψίζει την εμπειρία του από τη δική του ζωή.

Θα μπορούσε να πει κανείς πως πρόκειται για ένα ταξίδι στον χώρο και στον χρόνο που κάνει απολογιστικά ο συγγραφέας, λίγο πριν κατεβάσει για πάντα το μολύβι. Παραδίδει, ωστόσο, με ειλικρίνεια, ευαισθησία και τρυφερότητα το τελευταίο του έργο στον αναγνώστη προτείνοντάς του να διαβάσει τα κείμενα αποσπασματικά «σήμερα ένα, αύριο άλλο, και κάποιο από αυτά, ίσως, να αφήσει κάτι στη ψυχή σου», όπως γράφει ο ίδιος στον σύντομο πρόλογο.

Με αυτή την ελπίδα, μετέφρασα αυτό το βιβλίο για να γνωρίσει ο Έλληνας αναγνώστης το κύκνειο άσμα ενός μεγάλου συγγραφέα. Εννοείται πως λάθη, παραλείψεις ή αβλεψίες, βαραίνουν μόνο τον μεταφραστή, πράγμα για το οποίο ζητάει την επιείκεια του αναγνώστη.

Δημήτρης Β. Τριανταφυλλίδης
Ερέτρια - Καλοκαίρι 2021